

Из домаћег права пословања са иностранством

Заступање страних лица и продаја робе са консигнационог складишта

Заступање страних лица у Југославији уређено је Законом о спољнотрговинском пословању (основни текст у "Сл. лист СРЈ" 46/92, 49/92 - исправка) - члан 22. став 2. и члан 37.

Овај облик спољнотрговинског промета ближе је дефинисан Уредбом о заступању страних лица у Југославији ("Сл. лист СРЈ" 51/92, 26/94, 61/94). Под заступањем страних лица ова Уредба подразумева обављање послова у име и за рачун страног лица, који претходе закључивању уговора о куповини и продаји робе или уговора о пружању услуга, закључивање тих уговора, као и обављање послова који се односе на извршавање тих уговора.

Према Закону (члан 37 став 1) и Уредби (члан 1 став 1), заступањем се могу бавити само предузећа и друга правна лица која су уписана у судски регистар за обављање тог облика спољнотрговинског промета.

Обавезни елементи уговора о заступању (чланови 2 до 5 Уредбе) су:

- назив и седиште страног лица и домаћег партнера
- предмет уговора (назначена роба и услуге), те права и обавезе уговорних страна
- накнада заступника ("висина провизије и основица за израчунавање провизије")
- одредба да заступник има право на провизију и ако страном лице закључи посао без његовог учешћа, те да има странац обавезу да о таквим пословима обавештава заступника (обавеза "страног лица да слањем копије фактуре редовно обавештава заступника о директно закљученим пословима, односно о пословима закљученим без посредовања заступника")
- одредба да се уговор закључује за заступање на целој територији земље (а ако је у питању роба, да је то уговор о генералном заступању за цео производни програм и о искључивом заступању); од обавезе заступања целог производног

програма Уредба је у члану 4. утврдила одређене изузетке (ако страном лице има више производних програма од којих сваки представља заокружену технолошку целину или ако се уговор закључује са странцем кога су "различити произвођачи овластили за продају њихових производа")

- датум закључења уговора, датум ступања на снагу и рок на који се уговор закључује (рок не може бити краћи од једне године)

- одредба о решавању спорова.

Заступник је дужан да обезбеди сервис, потрошни материјал, прибор и резервне делове за одржавање увезене опреме и трајних добара за личну потрошњу за период од најмање три године (члан 37 став 3 Закона, члан 6 Уредбе).

Уговор о заступању мора бити закључен у писменој форми те евидентиран код савезног органа надлежног за послове економских односа са иностранством (члан 37 став 2 Закона). По Уредби, евидентирање се врши тако што се уговори достављају надлежном органу, а обавеза важи и за измене и допуне уговора (члан 16).

Продаја робе са консигнационог складишта уврштена је по Закону у спољнотрговински промет (члан 37). Уредба о заступању страних лица у Југославији односи се и на уговоре о продаји стране робе са консигнационог складишта. Под робом која се продаје са консигнационог складишта Уредба подразумева опрему, трајна добра за личну употребу, резервне делове, сировине и репродукциони материјал, готове лекове и медицински и санитетски потрошни материјал.

Уговор о продаји робе са консигнационог складишта мора, поред елемената који су прописани за уговор о заступању, садржати још и следеће састојке (члан 8 став 2 Уредбе):

- вредност робе на консигнационом складишту (исказану у страномј валути) са спецификацијом робе,

- податке о томе колики су и која страна сноси трошкове транспорта и осигурања у транспорту те осигурања робе на складишту.

И за уговор о продаји робе са консигнационог складишта прописана је писана форма те обавеза заступника да пријави уговор и његове измене надлежном савезном органу.

Прописи који уређују послове заступања одређују и модел за овакву врсту односа домаћих лица са страним партнерима. Наведени Закон и Уредба прописују и обавезни садржај уговора који домаћа лица, у својству заступника, закључују са странцима. То се чини набрајањем елемената уговора које стране треба да унесу у уговор, док се странама оставља да одреде садржај тих одредби (висина провизије, начин решавања спорова); међутим, у појединим случајевима тачно се прописује какво се решење мора унети у уговор (рок обавезан елеменат уговора, само ексклузивно и генерално заступање и то за цео производни програм.). Ова решења непотребно ограничавају аутономију воље страна.